

TE –keskusten työvoimaosastot

VM:n määräys TM 0402/31.3.2004

VUOSIA 2007 – 2010 KOSKEVIEN TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMIEN LAADINTA

Osana valtion talousarvioprosessia laaditaan työministeriössä syksyllä 2005 TTS 2007-2010 –projektissa hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2007 – 2010. Suunnitelma sisältää työministeriön pääluokan kehusehdotuksen ko. vuosille. Projektin valvojana on kansliapäällikkö ja johtoryhmänä ministeriön kabinetti.

Ministeriöt neuvottelevat kehusehdotuksistaan valtiovarainministeriön kanssa helmikuussa 2006. Näiden neuvottelujen pohjalta valtioneuvosto tekee maaliskuussa 2006 päätöksen vuosien 2007 – 2010 menokehyksistä. Valtioneuvoston päättämän vuoden 2007 kehyyksen pohjalta työhallinnossa laaditaan vuoden 2007 talousarvioehdotus ensi vuoden toukokuun loppupuolella.

Tämän ohjeen liitteen 1 taulukkopohjassa on valtioneuvoston 11.3.2005 tekemän vuosien 2006-09 kehyspäätöksen mukainen määrärahakehys¹ työministeriön pääluokan osalta. Luvut eivät sisällä Kainuun hallintokokeilun piiriin kuuluvia määrärahoja, jotka ovat momentilla 26.98.63. Taulukkopohjassa on myös suunta-antava arvio kehyspäätöksen määrärahoilla saavutettavasta toimenpiteiden kokonaisvolyymista. Kyseinen kehyspäätöksen pohjalta tehty arvio sisältää työmarkkinatukiudistuksen aiheuttaman volyymien kasvun. Laskelma sisältää myös arvion Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvien toimenpiteiden volyymin². Laskelmasta puuttuu vuosien 2007 – 2009 osalta muutosturvan toimitamallin toimeenpanon sekä nuorisotakuun aiheuttamat lisäykset määrärahoihin ja toimenpidevolyymeihin, koska niistä ei ollut 11.3.2005 kehyspäätöstä tehtäessä vielä tehty päätöksiä. Samoin kehyspäätöksen arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista sisältää vielä kuntien osuuden yli 500 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneiden rahoituksesta.

Työministeriö pyytää työvoima- ja elinkeinokeskusten työvoimaosastoja laatimaan omat toiminta- ja taloussuunnitelmansa. Työvoimaosaston suunnitelman tulee olla linjassa koko työvoima- ja elinkeinokeskuksen sekä sen muiden osastojen vastaavien suunnitelmien kanssa. Siinä tulee ottaa myös huomioon

¹ V. 2006 osalta käytetty TAE 2006 –luku.

² Luku on arvioitu suunnittelukauden kaikkina vuosina 2 500 henkilöksi keskimäärin.

alueiden kehittämisestä annetun lain (602/2002) sekä asetuksen (1224/2002) määräykset ja ohjeet. Työvoimaosastot ovat toimittaneet tulostavoitemateriaalinsa mukana työmarkkinakatsauksen, jossa arvioidaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueen kehitystä suunnittelukaudella. Siten työvoimaosastojen toiminta- ja taloussuunnitelmaksi riittää tiivis suunnitelma, josta käy ilmi osaston osuus työvoima- ja elinkeinokeskuksen valtakunnallisten tavoitteiden toteuttamisessa, oman toiminnan linjaukset ja näissä tapahtuvat keskeiset muutokset.

Tarvittavat resurssit ilmoitetaan tämän ohjeen liitteenä 1 olevalla taulukkopohjalla, jolle osastojen tulee merkitä em. suunnitelmasta johdetut toimenpidevolyymit ja määrärahatarpeensa suunnittelukaudella. Taulukkopohja ei sisällä arvioita Euroopan rakennerahasto-ohjelmien määrärahatarpeista, koska tällä hetkellä ei ole tietoa Suomen rakennerahasto-osuudesta ohjelmakaudelle 2007 – 2013. Ohjelmien vuotuiset kehykset hyväksytään aikanaan ohjelma-asiakirjoissa. Vaikka taulukkopohjan luvut eivät sisällä Kainuun itsehallintokokeilun piiriin kuuluvia määrärahoja, Kainuun työvoimaosastoa pyydetään valtakunnallisen vertailtavuuden saavuttamiseksi esityksessään arvioimaan myös itsehallintokokeilun piiriin kuuluvat työvoimapolitiittisten toimenpiteiden volyymit ja tekemään normaaliin tapaan esityksensä itsehallintokokeiluun kuulumattomien momenttien osalta.

Vuoden 2004 alusta voimaan tullut valtion tulohajaus- ja tilivelvollisuus uudistus edellyttää, että asetetaan tärkeimmät tavoitteet yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehitykselle ministeriön toimialalla seuraavalle suunnittelukaudelle. Työministeriö on sisällyttänyt valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen alustavia vuotta 2006 koskevia tavoitteita. Työministeriö pyytää osana suunnittelukauden tavoitteiden ja tunnuslukujen tasojen määrittelyä työvoimaosastoja arvioimaan TAE 2006:n tavoitelukujen kehitystä alueellaan suunnittelukaudella. Työministeriössä on käynnissä laaja valmistelutyö työpolitiikan ja työhallinnon strategian laatimiseksi vuosille 2007 – 2010 – 2013. Uudistettavasta strategiasta johdetaan myös tavoiteasettelu. Koska työ on vasta käynnistynyt, tällä TTS –kierroksella määritellään tavoitteiden kehitys koko suunnittelukaudelle TAE 2006:n tavoiteasettelun mukaisesti. Tavoitearviot tehdään liitteenä 2 olevalla taulukkopohjalle. Arvioinnin apuna voi käyttää liitteenä 3 olevaa alustavaa luonnosta talouden ja työllisyyden kehityksestä vuosina 2007 – 10 sekä työmarkkinakatsauksen pidemmän aikavälin ennustetta. Näiden lisäksi voi tukeutua työministeriön teettämään vuodet 2005 – 2010 kattavaan ETLA:n alue-ennusteeseen. Siinä on ennustettu alueellisesti kokonaistaloudellinen kehitys nykyisen talous- ja työmarkkinapolitiikan valossa. Siten sen antamat luvut tarjoavat hyvät estimaatit alueellisten työmarkkinoiden kehitystä arvioitaessa. Ennusteet ovat työministeriön kotisivuilla ISA –aluetietokannassa kohdassa ”Ennusteet – Tutkimuslaitokset”.

Taulukkopohjat (Excel –työkirja sisältää molemmat taulukkopohjat) ovat yhdessä tämän ohjeen kanssa noudettavissa TiimiFoorumin ilmoitustaulun 240 ”Hallintoasiat” alifoorumilta numero 2 ”Taloussuunnittelu”. Foorumilla on myös viitekohdassa mainitut valtiovaraministeriön määräykset pdf –muodossa.

Toiminta- ja taloussuunnitelmat liitetaulukkoineen pyydetään toimittamaan työministeriön taloussuunnittelutiimiin (Tyoministerio.taloussuunnittelu@mol.fi) ja Raila Gustafssonille (Raila.Gustafsson@mol.fi) viimeistään tiistaina marraskuun 1. päivänä.

Kansliapäällikkö

Markku Wallin

Erikoissuunnittelija

Timo Määttänen

TIEDOKSI TTS 2007-2010 –projektin jäsenet
TE –keskusten johtajat
Ylijohtaja Marja Merimaa, työministeriö
Hallitusneuvos Matti Ilonen, työministeriö

LIITTEET Taulukkopohja toimenpidevolyymien ja määrärahatarpeiden esittämistä varten
Taulukkopohja eräiden suunnittelukauden tunnuslukujen esittämistä varten
Alustava luonnos talous- ja työllisyyskehityksestä suunnittelukaudella

Taulukkopohja työvoimaosastoille

Työvoimaosaston nimi:						
Arvio tarvittavista toimenpidevolyyymeista suunnittelukaudella (henkilöä keskimäärin)						
Työvoimaosastoja pyydetään täyttämään alla oleva taulukko alueidensa tarpeiden mukaisesti. Vuoden 2006 luvut ovat valtion talousarvioesityksen mukaisia koko työhallinnon lukuja. Ko. vuoden työvoimaosastokohtaiset volyymit sovitaan syksyn tulostavoiteneuvotteluissa.						
Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen mitoitus suunnittelukaudella (1 000 opiskelijatyöpäivää)						
Mom. no	Toimenpide	2006TAE	2007TTS	2008TTS	2009TTS	2010TTS
	Valmentava työvoimakoulutus yhteensä	1 755				
	- tästä maahanmuuttajakoulutus (arvio)	1)				
	Ammatillinen työvoimakoulutus	5 088				
06.51.1	Työvoimakoulutus yhteensä (1 000 otp)	6 843	0	0	0	0

1) ei arvioitu 2006 TAE:ssa

Palkkatuen, starttirahan, työelämävalmennuksen ja osa-aikalisän mitoitus suunnittelukaudella (hlöä keskimäärin)

	Työllistäminen valtionhallintoon	1 400				
	Palkkatuki: perustuki momentilta 51 ²⁾	10 520				
	Palkkatuki: perustuki momentilta 52 (Työmarkkinatuki) ²⁾	22 200				
	Starttiraha, työelämävalmennus ja osa-aikalisä: perustuki momentilta 51 ²⁾	4 450				
	Starttiraha: perustuki momentilta 52 (Työmarkkinatuki) ²⁾	800				

2) Luvut on saatu 2006 TAE:n pohjalaskelmista, ne eivät esiinny tällaisella jaotuksella 2006 TAE:ssa

Yhdistelmätaulukko (henkilöä keskimäärin)

	Työllistäminen valtionhallintoon	1 400	0	0	0	0
	Palkkatuki yhteensä (perustuki mom. 51 ja 52)	32 720	0	0	0	0
	Starttiraha, työelämävalmennus ja osa-aikalisä yhteensä: (perustuki momentilta 51, startin perustuki myös mom. 52)	5 250				
	Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus	27 330	0	0	0	0
34.06.52	Työharjoittelu ja työelämävalmennus työmarkkinatuella	12 500				

Arvio tarvittavista resursseista suunnittelukaudella (1 000 €)

Työvoimaosastoja pyydetään täyttämään alla oleva taulukko pohjautuen yllä esittämiinsä toimenpidevolyymeihin. Vuoden 2006 luvut ovat valtion talousarvioesityksen mukaisia koko työhallinnon lukuja. Ko. vuoden työvoimaosastokohtaiset määrärahat sovitaan syksyn tulostavoiteneuvotteluissa.

06 Työvoimapolitiikan toimeenpano		2006TAE	2007TTS	2008TTS	2009TTS	2010TTS
34.06.21	Paikallishallinnon toimintamenot	142 826				
34.06.31	Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoim. järjest.	6 500				
34.06.51	Työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimet yhteensä	506 502	0	0	0	0
51.1	Työvoimakoulutus ³⁾	220 221				
51.2	Työllistäminen valtiolle ³⁾	31 600				
51.3	Työllistäminen kuntiin ³⁾	67 600				
51.4	Työllistäminen yksityiselle sektorille ³⁾	153 103				
51.5	Julkisen työvoimapolitiikan erityistoimet	33 978				
34.06.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	27 371				
YHTEENSÄ						

3) Kainuun TE-keskuksen työvoimaosastoa pyydetään merkitsemään näihin kohtiin ainoastaan itsehallintokokeilun ulkopuolella olevan Vaalan resurssitarpeet.

Hallituksen kehyspäättös 11.3.2005 vuosille 2006-09	2006TAE	2007TTS	2008TTS	2009TTS	2010TTS
Kehyspäättös (2006 = 2006TAE)	1 112	1 031	1 031	1 030	..
Arvio kehyspäättös ulkopuolisista menoista ⁴⁾	853	1 090	1 061	1 016	..
Yhteensä	1 965	2 121	2 092	2 046	..
Alustava arvio kehyspäättösillä saavutettavista toimenpidevolyyymeista ⁵⁾	95 000	93 010	95 650	95 650	..

4) Hallituksen kehyspäättöksen mukaan kehysten ulkopuolelle jäävät mm. työttömyysturvamenot (TM:n hallinnonalalla työmarkkinatuki) sekä Euroopan unionilta saatavia tuloja vastaavat menot (TM:n hallinnonalalla momentti 34.05.61 Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin). Kuitenkin työttömyysturvan perusteisiin tehtävät muutokset (esim. ylläpitokorvausten korotus) lasketaan kehyspäättös kuulumiksi.

5) Luvuissa on mukana arvio Kainuusta. Vuosien 2007-09 luvuista puuttuu 2006 TAE:n nuorisopaketti ja muutosturvan toimintamalli.

LIITE 2: Taulukkopohja tavoitearvioiden esittämistä varten

 Työvoimaosaston nimi:

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet	TOT2004	TA2005	TAE2006	TTS2007	TTS2008	TTS2009	TTS2010
Rakennetyöttömyyden alentaminen: - vaikeasti työllistyvien määrä, enintään henkilöä keskimäärin	168 000	158 900	145 000				
Työurien pidentäminen 2-3 vuodella: - työllisen ajan odote 50 -vuotiaille (vuotta)	8,8	9,0	9,2				

Strategiset toimintalinjat:	TOT2004	TA2005	TAE2006	TTS2007	TTS2008	TTS2009	TTS2010
Työmarkkinoiden toimivuuden parantaminen Täytyneiden työpaikkojen lukumäärä vähintään, yhteensä	320 000	350 000	370 000				
Pitkäaikaistyöttömyyden ennalta ehkäisy Virta yli 6 kk:n työttömyyteen enintään, hlöä	140 700	125 000	100 000				

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut	TOT2004	TA2005	TAE2006	TTS2007	TTS2008	TTS2009	TTS2010
Työvoimapalvelujen tehostaminen <i>Asiakastytyytyväisyys</i> :hyvien ja erittäin hyvien palvelukokemusten osuus vähintään, %							
- työnhakija-asiakkaat	57,5	-	59				
- työnantaja-asiakkaat	59,5	-	64				
Työvoimakoulutuksen opiskelijapalautteen hyvien ja erinomaisten arvosanojen osuus vähintään, %	73,3	70	73				

Aktiiviohjelmat	TOT2004	TA2005	TAE2006	TTS2007	TTS2008	TTS2009	TTS2010
Työttömien aktivointiaste laajasta työttömyydestä vähintään, %	24	25	26				
Työvoimapoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuus:							
- työttömänä 3 kuukautta ammatillisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen jälkeen enintään, %	41	40	38				
- työttömänä 3 kuukautta tukityön jälkeen enintään, %	51	49	47				
Työvoimakoulutuksen yhteishankintakoulutus vähintään, opiskelijatyöpäivää	363 000	700 000	700 000				
Työmarkkinatuen aktivointi Työmarkkina- tai kotoutumistuella aktiivitoimiin osallistuneiden osuus ko. tuilla keskimäärin olevista vähintään, %	28	30	33				

LIITE 3:

Tiainen Pekka
5.10.2005

ALUSTAVA ARVIO TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYKSESTÄ KAUDELLA 2007-2010
(arvio päivitetään työvoima 2025-projektin käsittelyn sekä loka- ja marraskuun työllisyystilastojen perusteella)

Perusura ja tavoitevaihtoehto

Alla olevassa tarkastelussa esitetään kaksi vaihtoehtoista kehitystä, perusuran sekä tavoitevaihtoehdon mukainen. *Tavoitevaihtoehdon* mukainen kehitys perustuu hallitusohjelmaan ja työpolitiikan strategiaan, jonka päätavoitteita ovat työllisyysasteen nostaminen selvästi yli 70 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä.

Näköpiirissä olevien kasvumahdollisuuksien vallitessa on tärkeää, että työllisyyden nousu-ura saadaan riittävän kestäväksi. Se edellyttää suotuisan yleisen kehityksen ohella työhallinnon toimenpiteiden ja määrärahojen riittävää mitoitusta ja tavoitetta tukevien toimien tehostamista. Se edellyttää myös, että yhdessä muiden yhteistyökumppanien kanssa jatketaan tavoitetta tukevia verotukseen, koulutukseen, rakennetyöttömyyden purkuun, kannustavuuteen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyviä ratkaisuja. Lisäksi tarvitaan toimia työllistävän kasvun vahvistamiseksi. Työllisyyskehitys riippuu loppukeväällä 2004 alkaneen positiivisen talouskehityksen jatkumisesta.

Kansantalouden kehitys

Peruskehityksessä oletetaan kasvun jatkuvan siten, että paperialan työsulun takia vuoden 2005 kasvun jäätyä 2%:iin, vuoden 2006 kasvu on noin 3,5 %, ja vuonna 2007 päästäisiin edelleen 3 %:iin. Peruskehityksessä vuosien 2007-2011 kasvu on 2,5-3 %. Edellytyksiä on kasvun jatkumiselle myös nopeampana, yli 3 %:n. Sitä tukisi Euroopan elpyminen, Venäjän vakaa kehitys ja kotimaisen kysynnän samanaikainen kasvu. Suotuisampaa kehitystä tukisi myös investointivirtojen kääntyminen Suomeen.

Työllisyyden hitaampi elpyminen perustuisi ennen muuta kansainvälisen talouden häiriöihin sekä myös kotimarkkinakysynnän heikkoon kehitykseen työttömyyden jatkuessa korkeana kuluttajien ja yritysten varovaisuuden vuoksi. Teollisuuden näkymiä haittaa dollarin heikkous. Nämä tekijät näkyisivät kulutuksessa ja investoinneissa.

Epävarmuutta maailmantalouteen aiheuttavat kansainväliset konfliktit ja niiden leviämisen riski. Kansainvälinen talous on osoittautunut haavoittuvaksi myös luonnonkatastrofeille. Energian hinnasta on tullut kriittinen tekijä, joka toisaalta suosii myös työllistäviä vaihtoehtoja. Suomen kaltainen maa voi toisaalta hyötyä tilanteesta, koska turvallisen ja vakaan ympäristön ja kehittyneen infra- ja palvelusstruktuurin ja osaamisjärjestelmän merkitys korostuu, kun muualla on epävarmempaa.

Informaatioteknologian merkityksen odotetaan vahvistuvan 2000-luvun alun murrosvaiheen jälkeen myös jatkossa, vaikka 1990-luvun kasvuvauhtiin ei yllätä.

Tuotantokustannusten alentamiseksi sarjatuotantoa siirretään kehittyviin maihin, jolloin korkeimman teknologian ja uusien innovaatioiden alkuvaiheen tuotanto on Suomessa. Toisaalta Kiinan kaltaiset maat kilpailevat myös korkeatasoisessa erikoisosaamisessa. Teknologiasektorin kasvua on hillinnyt uusien verkkoinvestointien riittämättömyys. Tilanne on kuitenkin muuttumassa, sillä verkkoinvestointien määrä on lisääntymässä.

Julkinen velka on alentunut lama-aikaisista lukemista ja on alhaisempi kuin useimmissa perinteisissä teollisuusmaissa. 2000-luvun alun laskusuhdanteen kohdentuminen pääosin vientisektoriin on aiheuttanut sen, että kotimarkkinat ovat selviytyneet tilanteesta suhteellisen vähäisin menetyksin.

Työvoiman kysyntä

Peruskehityksessä vuoden 2004 keväästä alkanut työllisyyden paraneminen jatkuu, mutta hitaammin verrattuna 1990-luvun jälkipuoliskoon. Aikavälillä 2004-2010 lisäys on noin 45 000 ja 2005-2010 noin 10 000 työpaikkaa viiden vuoden aikana, koska työllisyys ensin nousee ja sitten alenee väestön ikääntyessä. Perusurassa työllisyys on vajaan 68 % vuosina 2007-2010 ja jää siten selvästi alle 70 %:n tason. Lievästi työllisyysasteeseen alentavasti vaikuttaa tilastokeskuksen uusi väestöennuste, jossa suurempi maahanmuutto aiheuttaa korkeamman työikäisen väestön määrän.

Tavoitevaihtoehdossa työllisyyden kehitys on huomattavasti suotuisampaa. Ratkaisevaa suotuisammalle arviolle on viennin suotuisa kehitys ja samanaikainen vahva kotimarkkinakysyntä. Työllisyys nousisi runsaalla 120 000 henkilöllä aikavälillä 2005-2010. Lisäys ylittäisi 100 000 tason, koska se korvaisi myös 2000-luvun alun laskusuhdanteen aiheuttamaa supistumista. Vuosina 2003-2007 lisäys olisi peruskehityksessä 50 000 ja tavoitteellisessa kehityksessä 80 000 eli alle 100 000. Kasvun jatkuminen vuoden 2004 jälkeen keskimäärin noin 3,5-4 %:na mahdollistaa tavoitevaihtoehdon toteutumisen mikäli kasvun työllistävyys on riittävää. Vuoteen 2007 mennessä tärkeintä on suotuisan työllisyyskehityksen tukeminen ja vahvistaminen. Tämä edellyttää, että toteutetaan toimia kasvun työllistävyyslisäämiseksi. Tavoitevaihtoehdossa vuoden 2007 mittaan saavutettaisiin 69 %:n keskimääräinen työllisyysaste, jolloin vuonna 2010 päästään selvästi yli 70 %:iin (71 %).

Työvoiman tarjonta

Aikavälillä 2005-2010 on 15-74-vuotiaan väestön lisäys perusurassa 70 000 henkilöä eli 14 000 henkilöä vuodessa. 15-64-vuotiaiden määrä lisääntyy 27 000:lla. Nettomaahanmuutto on arvioissa 6 000 henkilöä vuodessa, mistä osa lapsia ja kotityössä olevia, jolloin työvoima on 55-60 % maahanmuuttajista. Työikäisen väestön määrä on aiempia arvioita korkeampi, koska on käytetty lähtökohtana tilastokeskuksen uusinta (syksy 2004) väestöennustetta. Nettomaahanmuutto on paremman työllisyyden kehityksessä suurempaa.

Työvoiman ikääntyminen vaikuttaa alentavasti työvoiman määrään. Viime vuosien työvoiman määrän kasvu antaa kuitenkin viitteitä siitä, että työvoiman tarjonta voisi kasvaa jatkossakin ennakoitua nopeammin, jolloin työttömyys alenisi vastaavasti hitaammin. Tähän vaikuttaa mm. suurten ikäluokkien edeltäjiään laajempi osallistuminen ansiotyöelämään. Tämä kumoaisi osittain demograafisen kehityksen tarjontaa alentavaa vaikutusta. Myös työvoimaosuuksien aleneminen 2000-luvun laskusuhdanteessa merkitsee, että kysynnän vahvistuessa

työvoiman osallistuminen vastaavasti nousee kuten on yleisesti käynyt laskusuhdanteiden jälkeen.

Tavoiteurassa työvoiman tarjonta kasvaisi tarkastelukauden lopulla niin, että ajanjaksolla 2005-2010 työvoiman tarjontaan tulisi 14 000 henkilön kasvu, jota supistaa ikääntymisen tarjontaa alentava vaikutus.

Työttömyys

Työttömyyden odotetaan laskevan niin, että vuoteen 2010 mennessä työttömyys tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen luvuin mitattuna on painunut 180 000 henkilöön eli alle 7 %:iin. Tavoitevaihtoehdossa työttömyys alenee noin 110 000 henkilöön eli 4 %:iin vuonna 2010. Tavoitteessa onnistuminen mahdollistaa työttömyyden painamisen selvästi alle viiden prosentin jo ennen alkaneen vuosikymmenen loppua. Työministeriön luvuin työttömyys alenee vuonna 2010 perusurassa noin 225 000 henkilöön ja tavoitteellisessa kehityksessä alle 140 000 henkilöön.

Perusvaihtoehdossa pitkäaikaistyöttömyys jatkaa laskua. Pitkäaikaistyöttömyyden alenemista hidastaa se, että laskusuhdanteen myötä tulee uusia työttömiä, joiden työttömyys on pitkittymässä. Tavoitteena on kuitenkin laskun jatkuminen. Tätä tuetaan toimenpiteillä. Peruslähtökohtana pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisemisessa on kuitenkin työllistäminen. Tavoitevaihtoehdon mukaisessa kehityksessä tähdätään siihen, että pitkäaikaistyöttömien lukumäärä painuisi noin 35 000 henkilöön vuoteen 2010 mennessä.

Yli 50-vuotiaiden työttömyys on edelleen korkeaa. Tähän vaikuttaa saneeraus-ten kohdistuminen ikääntyviin sekä ikääntyvien lukumääräinen lisääntyminen. Kasvu on osin tilastollista: 1950-luvun alkuvuosien suurehkojen ikäluokkien työttömät muuttuvat työvoimatilastoissa yli 50-vuotiaiksi työttömiksi. Vuosikymmenen puolivälin jälkeen suuria ikäluokkia alkaa poistua työelämästä siinä määrin merkittävästi, että tämä poistuma ylittää 50-vuotta täyttävien työttömien määrän. Sen sijaan yli 55-vuotiaiden ja 60-vuotiaiden ikäluokissa pitkäaikaistyöttömyyttä kasvattaa suurten ikäluokkien siirtyminen näihin ikäluokkiin ja samalla myös näihin ikäluokkiin kuuluvien työttömien. Positiivisena kehityksenä on ollut työhön osallistuvuuden lisääntyminen yli 50-vuotiaiden kohdalla ja se on vaikuttanut myös työttömyyteen alentavasti.

Tavoitevaihtoehdossa tarkoituksena on pitää yli 50-vuotiaiden työttömyyden trendi selvästi alenevana. Toimenpiteiden tehostamisen tarvetta lisää se, että pyrkimys nostaa keskimääräistä eläkkeelle menoikää lisää samalla ikääntyvien työvoiman tarjontaa. Ellei tähän vastaavasti liity riittävää ikääntyvän työvoiman kysynnän lisäämistä ja työstä poissaneerauksen vähentämistä, työttömyyso-ongelma ei helpotu. Asian tekee erityisen vaikeaksi voimakas rakennemuutos, jonka takia ikääntyvien työkokemuksella ei ole riittävää kysyntää. Lisäksi heidän koulutustasonsa on alempi kuin nuoremmilla.

Työvoiman saatavuus pitkällä aikavälillä

Työvoiman määrän väheneminen suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle ei johda määrälliseen työvoimapulaan. Työvoima on edelleen vajaakäytössä. Lisämahdollisuuksia antaa maahanmuutto, tuottavuuden nousu, osaamisen vahvistaminen ja työn teon organisoiminen uusin tavoin. Työvoimakapeikat yleistyvät sitä enemmän, mitä heikommin onnistutaan huolehtimaan työvoiman kysyn-

nän ja tarjonnan rakenteellisesta kohtaamisesta ja mitä vähäisempää on työmarkkinoiden liikkuvuus.

Heikko talouskasvu ja työn tuottavuuden tuotannon kasvua tuntuvasti nopeampi nousu sekä rakenteelliset ongelmat aiheuttavat samanaikaisesti työvoiman saatavuusongelmia ja työttömyyttä ellei kysynnän ja tarjonnan kohtaantoon liittyviä rakenteellisia kysymyksiä saada kunnollisesti ratkaistua. Keskeistä on edelleen, kuinka hyvin kotimaiset käyttämättömät työvoimavarat saadaan käyttöön. Ne koostuvat paitsi työttömistä myös työvoiman ulkopuolella olevista, jotka on vedettävissä takaisin työelämään. Tärkein potentiaali työvoiman ulkopuolella olevista on yli 50-vuotiaiden työhön osallistumisen lisääminen. Toinen lisäpotentiaali on naisten työvoimaosuuden kohottaminen. Lisäksi nuorten varhaisempi työelämään tulo nostaisi työvoimaan osallistumista. Näiden kotimaisten työvoimavarojen käyttö on tärkeä osa työllisyysasteen nostamista ja sitä kautta sosiaalimenojen rahoituskuorman helpottamista. Työajan uudelleen organisointi antaa mahdollisuuksia työpanoksen lisäämiseen. Työn tuottavuuden nousu korvaa osan työelämästä poistumisesta. Olennaista on, että se tapahtuu laadullisesti kestäväällä tavalla.

Ulkomaisen työvoiman käyttö lisääntyy ajan myötä. Kehitys on silloin tasapainoisinta, kun se täydentää kotimaisten työvoimavarojen käytön lisäämistä ja parantamista. Työttömyyden alentaminen ensisijaisesti koulutuksen, työelämän kehittämisen ja työttömien työllistämisen keinoin on keskeistä työvoiman saatavuusongelmien hallinnassa.

Aktiivitoimissa keskeistä on niiden vaikuttavuuden parantaminen siten, että työllistyminen avoimille markkinoille tehostuu. Aktiivitoimet ehkäisevät lisäksi työttömien syrjäytymistä, jolloin heidän mahdollisuutensa palata työmarkkinoille säilyvät sen sijaan että he poistuisivat ennen aikaisesti työmarkkinoilta. Siten edistetään myös sosiaalisia ja inhimillisiä tavoitteita.

Tavoitteellisen kehityksen turvaamiseksi työllisyys- ja työvoimapolitiikkaan käytetyn rahoituksen lisäksi tarvitaan työllisyystavoitteita tukevia toimia yhteiskunnan muilla sektoreilla. Esim. verotuksen, koulutuspolitiikan ja muiden yhteiskuntapolitiikan sektorien tavoitteiden tulee tukea omien erityistavoitteidensa ohella myös työllisyystavoitteita.

Lisätiedot ja tiedustelut: Pekka Tiainen: 010 60 48072

Taulukko 1. Työvoimatase vuosina 1990-2005 ja kehitys vuoteen 2010 tavoitevaihtoehdon ja perusvaihtoehdon mukaan

Työministeriö
Tiainen, Pekka 3.10.2005
Alustava

Tase-erä	Tavoitevaihtoehto						Muutos					Peruslaskelma					Muutos			
	Vuosi						2007-2010					2007-2010					Henk. %/v			
	1990	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Henk.	%/v	2006	2007	2008	2009	2010	Henk.	%/v
Työkäiset (15-74 v.)	3737	3839	3901	3926	3935	3947	3960	3975	3991	4005	4017	56	0,4	3960	3974	3989	4004	4016	56	0,4
Työvoimaan kuulumaton	1126	1302	1312	1319	1328	1331	1344	1355	1370	1380	1387	43	0,8	1344	1359	1378	1403	1425	81	1,5
Työkäiset (15-64 v.)	3356	3410	3468	3484	3489	3494	3504	3515	3525	3528	3522	18	0,1	3504	3510	3522	3526	3521	17	0,1
Työvoima	2586	2481	2589	2608	2594	2 616	2 616	2 620	2 620	2 624	2 630	14	0,1	2617	2616	2612	2602	2592	-25	-0,2
Aktiiviset työttömät	81	382	255	244	229	217	187	174	129	119	108	-79	-12,8	208	203	196	188	182	-25	-3,2
Työlliset	2505	2099	2334	2365	2365	2399	2429	2446	2491	2505	2522	92	0,9	2409	2413	2417	2414	2410	0	0,0
-Maa- ja metsätalous	222	171	142	120	116	114	112	115	117	117	117	5	1,0	112	110	108	107	105	-7	-1,6
-Teollisuus	555	457	493	470	458	459	474	480	515	518	520	45	2,3	464	465	466	464	462	-2	-0,1
-Rakennustoiminta	201	115	149	151	148	157	158	158	158	158	159	1	0,1	155	154	153	152	152	-3	-0,4
-Kauppa	395	301	352	363	367	379	384	387	391	395	402	19	1,2	384	387	391	393	394	10	0,6
-Liikenne	179	163	171	173	172	175	173	174	174	175	175	2	0,3	173	173	173	173	172	-1	-0,1
-Rahoitus- ja vakuutus sekä liike-elämän palvelut	269	229	287	313	315	316	324	325	329	334	340	16	1,2	318	320	320	320	320	2	0,2
-Muut palvelut	681	658	732	767	781	793	797	800	802	802	803	5	0,2	796	798	800	799	798	1	0,0
-Tuntematon	3	5	6	8	7	5	6	6	6	6	6	0	0,0	6	6	6	6	6	0	0,0
Työvoimaosuus 15-74, %	69,9	64,6	66,4	66,4	65,9	66,3	66,1	65,9	65,7	65,5	65,5	1,0	0,2	66,1	65,8	65,5	65,0	64,5	1,0	0,2
Työvoimaosuus 15-64, %	76,5	72,8	74,6	74,9	74,3	74,9	74,1	74,0	73,8	73,8	74,1	1,0	0,3	74,1	73,9	73,6	73,2	73,1	1,0	0,2
Työllisyysaste 15-64, %	74,1	61,1	66,8	67,4	67,3	68,1	68,8	69,0	70,1	70,4	71,0	1,0	0,3	68,2	68,2	68,1	67,9	67,9	1,0	0,2
Työttömyysaste, %	3,3	16,6	9,8	9,3	8,8	8,5	7,1	6,6	4,9	4,5	4,1	0,9	0,2	7,9	7,7	7,5	7,2	7,0	1,0	0,2
Työttömät työnhakijat	103	466	321	289	288	276	238	222	165	152	138	-100	-12,8	266	255	246	235	226	-41	-4,1
Yli vuoden työttömänä	3	140	89	78	73	74	61	61	44	40	36	-25	-12,3	69	65	65	64	61	-7	-2,7
Nuoret	22	81	39	36	35	30	26	24	18	17	15	-11	-12,8	29	28	27	26	25	-4	-3,2
Yli 50 vuotta	18	93	102	95	98	101	89	86	62	55	48	-41	-14,4	99	97	95	94	92	-7	-1,8
TM:n toimet			92	88	89	89,8														
-Osuus työttömistä + toimista, %			23,6	23,6	23,6	24,4														
	Tavoitevaihtoehto						Peruslaskelma													
Työllisyys aikavälillä 2000-2006	95 000 henkilöä						16 000 henkilöä per vuosi					75 000 henkilöä		13 000 henkilöä per vuosi						
Työllisyys aikavälillä 2005-2010	123 000 henkilöä						25 000 henkilöä per vuosi					11 000 henkilöä		2 000 henkilöä per vuosi						
Työllisyys aikavälillä 2003-2007	81 000 henkilöä						20 000 henkilöä per vuosi					48 000 henkilöä		12 000 henkilöä per vuosi						